

Михайло КЛЮЧАНСЬКИЙ,

orcid.org/0009-0005-7239-9131

аспірант кафедри режисури та хореографії

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна) Mykhailo.Kliuchanskyi@lnu.edu.ua

СТАН ДОСЛІДЖЕНОСТІ ХІП-ХОП ТАНЦЮ В НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛАХ УКРАЇНИ

Дослідження стану висвітлення інформації в наукових та загалом літературних джерелах про хіп-хоп танець. Акцент дослідження здійснюється не на саме явище, а про його висвітлення дослідниками у своїх публікаціях та за потреби порівняння інформації, даної вітчизняними авторами з інформацією, наданою першопроходцями й представниками цього стилю танцю. Аналіз здійснювався на основі вибору з відносно недавніх опублікованих праць, які мають на меті описати хіп-хоп танець як танцювальну форму/стиль, його появу та розвиток. Також було взято до уваги праці практичних діячів у сфері хіп-хоп танцю. Не бралися до уваги статті, які мали за мету проаналізувати вплив хіп-хоп танцю на фізичну та інші складові людської діяльності. Було виявлено загальну зацікавленість у публіцистичному середовищі щодо хіп-хоп танцю, так як під час дослідження було віднайдено десятки статей та інших публікацій, які зосереджені на аналізі хіп-хоп танцю. Натомість, у процесі дослідження постали дві основні проблеми в науково-популярному середовищі, що стосуються опису та розкриття хіп-хоп танцю. Першою є відсутність уявлення про хіп-хоп танець як про автономний, повноцінний стиль танцю з власними лексикою, основами, принципами, історією. Друга проблема – значна частина джерел, обрані авторами або неіснуючі, або ж є викривленням вторинних джерел, на які ті джерела спираються. Дані проблеми несуть шкоду під час освітнього процесу у навчанні учнів/студентів такого стилю танцю як хіп-хоп, оскільки дає викривлене уявлення про стиль. Таким чином з'явилися наступні питання: “Чи існує в Україні повноцінна літературно-наукова робота, що розкриває хіп-хоп танець як самобутню танцювальну форму зі своїми особливостями й основами?” та “Чи можна скласти вірне уявлення про хіп-хоп танець, опираючись на літературні джерела в Україні?”. В результаті дослідження, можна зробити висновок, що в більшій частині наукових праць можна скласти вірне враження про хіп-хоп танець лише за попередньої наявності знань, які дозволяють читачу відфільтрувати інформацію, що теоретично може стати доповненням до хіп-хоп танцю, але практично позиціонується авторами як основи, на яких він тримається, хоч це і суперечить твердженням першоджерел, також проаналізованих у даній статті.

Ключові слова: культура, мистецтво, хореографія, хіп-хоп танець, перформативні форми танцю.

Mykhailo KLIUCHANSKYI,

orcid.org/0009-0005-7239-9131

Postgraduate at the Department of Directing and Choreography

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) Mykhailo.Kliuchanskyi@lnu.edu.ua

THE STATE OF RESEARCH ON HIP-HOP DANCE IN UKRAINIAN SCHOLARLY AND LITERARY SOURCES

The research studies how information about hip-hop dance is presented in academic and general literature sources. The focus of the research is not the dance itself, but how it is described by researchers in their publications, and, when necessary, how information from Ukrainian authors is compared with information given by pioneers and representatives of this dance style. The analysis is based on a selection of relatively recent published works that aim to describe hip-hop dance as a dance form or style, its origin, and its development. Works by practitioners in the field of hip-hop dance were also taken into account. Articles that aimed to analyze the influence of hip-hop dance on physical or other aspects of human activity were not included.

A general interest in hip-hop dance was found in the publicistic environment, as dozens of articles and other publications focused on the analysis of hip-hop dance were identified during the research. However, during the study, two main problems appeared in the academic and popular environment related to the description and explanation of hip-hop dance. The first problem is the lack of understanding of hip-hop dance as an independent and complete dance style with its own vocabulary, foundations, principles, and history. The second problem is that a large number of sources used by authors are either non-existent or are distorted versions of secondary sources on which they are based.

These problems cause harm in the educational process of teaching pupils and students such a dance style as hip-hop, because they create a distorted understanding of the style. As a result, the following questions arose: “Does a complete

academic and literary work exist in Ukraine that presents hip-hop dance as an original dance form with its own features and foundations?” and “Is it possible to form a correct understanding of hip-hop dance based on literary sources in Ukraine?”

As a result of the research, it can be concluded that in most academic works, a correct impression of hip-hop dance can be formed only if the reader already has prior knowledge. This knowledge allows the reader to filter information that may theoretically be an addition to hip-hop dance but is practically presented by authors as its core foundations, even though this contradicts the statements of primary sources, which were also analyzed in this article.

Key words: culture, art, choreography, hip hop dance, performative forms of dance.

Постановка проблеми: Хіп-хоп танець є одним із найпопулярніших танцювальних напрямків в Україні. Протягом останніх років, окрім неформальної освіти, хіп-хоп танець почав ставати частиною освітніх програм, а також висвітлюватись у публіцистичних працях. Оскільки, даний напрямок танцю особливо для наукового середовища в Україні є відносно новим, але вже справляє враження на читачів, так як публікується у відкритому доступі, важливо дослідити зміст і наповнення інформації стосовно хіп-хоп танцю, що пропонуються авторами публікацій.

Аналіз останніх досліджень. Тема власне дослідженості хіп-хоп танцю зустрічається майже в кожній статті, що стосується хіп-хоп танцю в розділі “Аналіз останніх досліджень”, так як це є вимогою для написання наукової статті в Україні. Натомість можна спостерігати певну “формальність” даних згадок, так як автори по факту згадують статті, де зустрічається їхня тема без детальнішого опису вмісту та джерел тієї чи іншої статті. Сюди можна віднести ті самі публікації, що розкриваються в даній статті, а саме: С. Колесник, Т. Волох “Історія хіп-хоп культури та її еволюція” (Колесник, Волох, 2018), О. Пастухов “Хіп-хоп: характерні особливості та вплив на сучасну хореографію” (Пастухов, 2024). Варто зазначити, що існують також праці, спрямовані саме на дослідження становища хіп-хоп танцю в Україні, а саме стаття А. Міщенко “розвиток сучасного танцю в Україні в контексті світових тенденцій”, в якій розкриваються тенденції та представники хіп-хоп танцю в Україні (Міщенко, 2023). З різних аспектів, включно з історією становлення, описом поширення хіп-хопу у культурному світовому й українському просторі розглядають автори О. Плахотнюк та О. Середа у своїй монографії “Хіп-хоп – танцювальна субкультура молоді” (Плахотнюк, Середа, 2024).

Мета статті: віднайти та проаналізувати публіцистичні та наукові роботи українських дослідників хіп-хоп танцю.

Виклад основного матеріалу. Одним із шляхів ведення наукової роботи є публікування наукових статей. Для пошуку статей, які аналізуються в даній роботі було використано пошуковий сервіс “Google” з введенням запитів на кшталт “хіп-хоп

танець”, “хіп-хоп танець основи”, “хіп-хоп танець стаття” та ін. В результаті, серед посилань було знайдено певну кількість опублікованих статей про хіп-хоп танець.

Частина статей, такі як “Історія хіп-хоп культури та її еволюція:” авторства С. Колесник й Т. Волоха, включає в себе розгляд танцю як одного з елементів хіп-хоп культури. Автори згадують брейкінг як танцювальний стиль, що виник з застосуванням Ді-джеєм Кул Херком (*англ. DJ Cool Herc*) “фірмової вставки” (скоріше за все мається інструментальна частина під назвою “брейк”). Окрім того, в контексті хіп хоп культури згадуються фанкові стилі, такі як паппінг, локінг, хітінг, електрик бугало (*англ. popping, locking, hitting, electric boogaloo*) і т.п. як стилі, що домінували в танцювальній культурі в 70-х роках ХХ століття та були засновані ближче до Каліфорнії (Колесник, 2016: 16).

Щодо хіп хоп танцю, автори розглядають даний стиль як наслідок поєднання локінгу та паппінгу завдяки танцівникам Локотрону Джону та Шабаду. Під час наступної згадки про хіп хоп танець автори згадують інші часові межі його існування, так як під час класифікації розділяє хіп хоп танець на “Стару школу”, існування якої визначає як 60-і – 80-і роки та “Нову школу”: від 90-х років ХХ століття. “Стару школу” хіп хоп танцю автор окреслює як суміш паппінгу, локінгу та брейкінгу. “Нову школу” – аналогічно, але з концентрацією на роботі ногами в акробатичному стилі та з залученням рухів із інших стилів без додаткових уточнень (Колесник, 2016: с. 17).

Стосовно джерел, на які опираються автори у своєму дослідженні, існує доступ лише до одної веб-сторінки, яка вміщає статтю Ольги Кемпі 30 жовтня 2010 року “Хіп Хоп культура. Історія американської музики”. Уривки даної статті перекладені автором досліджуваної статті з російської мови. Джерела, що посилаються на інформацію статті Ольги Кемпі недійсні.

Звертається до хіп хоп танцю та його місця в сучасному танцювальному мистецтві О. Пастухов у своїй статті під назвою “Хіп-хоп: характерні особливості та вплив на сучасну хореографію” (Пастухов, 2024). Метою статті автор ставить розглянути основні етапи становлення хіп-хоп танцю

й розглянути його вплив на сучасну хореографію в цілому. Говорячи про становлення, автор згадує саме становлення хіп-хоп культури в цілому. Розглядаючи становлення хіп-хоп танцю, автор зосереджується не на описі хіп-хоп танцю як самостійного танцювального стилю, а перелічує стилі, які паралельно існували з ним. Одразу після цього автор переходить до швидкої згадки “Золотого віку хіп-хопу”, характеризуючи його лише з точки зору популярності та перелічує діячів, які вплинули на популяризацію хіп-хоп танцю у світі. Варто зазначити, що автор все ж згадав першопроходців хіп-хоп танцю, команду “Elite Force Crew”, хоч і в подальшому не розвивав інформацію про власне стиль танцю, використовуючи тези учасників цієї команди (Пастухов, 2024: 293).

У своїй статті (згаданій вище) автор вирішує окреслити основи хіп-хоп танцю. Найважливішим елементом у хіп-хоп танці автор вважає “крок”, вважаючи основними кроками такі поняття як “bounce”, “rock”, “wave”, “roll”, хоч дані поняття не включають в себе буквально “кроків”, тож існує ймовірність, що під “кроком” автор мав на увазі власне рух або техніку. Пропонується власна класифікація хіп-хоп рухів, поділяючи їх за положенням ніг відносно площини підлоги. Згадується поняття “Groove” (Пастухов, 2024: 293).

Автор підкреслює, що хіп-хоп танець не має обов’язкових правил і вважає даний стиль лиш сумішню танців латинського походження, джазу, балету, брейкінгу, бойових мистецтв. А щоб елементи вищеперерахованих стилів можна було вважати хіп-хоп танцем, достатньо їх виконувати в такт музики. Якщо не брати до уваги бойові мистецтва, дане твердження ставить згадані танцювальні стилі априорі як танці в стилі хіп-хоп, так як традиційно виконуються в такт музики (Пастухов, 2024: 293–294).

Термін “hip hop new style” автор визначає як наслідок інтеграції хіп-хопу в поп-культуру. Ймовірно автор ототожнює даний термін з такими вживаними поняттями як “Street Jazz, Jazz Funk”. Решта статті, в більшості, присвячена впливу хіп-хоп танцю на сучасну хореографію як стилю, якому властиві динамічність, енергійність, свобода, особливий підхід до роботи з музикою (Пастухов, 2024: 294).

Визначаючи особливості становлення хіп-хоп танцю, його основи та характеристики, автор не надає джерел, на які спирається при формулюванні своєї думки стосовно даних аспектів. Під час викладу основного матеріалу, автор посиляється на попередньо аналізовану статтю Т. Волоха та С. Колесник, джерела якої перевірити не має

можливості через відсутність доступу до них. (Пастухов, 2024). Стосовно ж джерела, С. Горні “Хіп хоп танець: Перформанс, Стиль, Змагання” (англ. “Gorney C. Hip Hop Dance: Performance, Style and Competition”), можна знайти певну контрверсійність, так як С. Горні будує свою роботу, значним чином спираючись на позицію, що основними 4-а формами, на яких тримається хіп-хоп танець є брейкінг, локінг, папінг і апрокінг, таким чином ототожнюючи терміни “брейкінг” та “хіп-хоп танець” (Горні, 2009: 4). С. Горні спирається на статтю Джорджа Пабона “Фізичне Графіті: Історія Хіп Хоп танцю” (англ. Jorge Pabon “Physical Graffiti: The History of Hip Hop Dance”). У своїй статті Дж. Пабон перелічує вищезгадані стилі і не лише їх, але попри назву, що включає словосполучення “Hip Hop Dance”, визначає їх не як хіп-хоп танець, а як стилі танцю, що існували в хіп-хоп культурі, що має відмінне значення від інтерпретації його попереднім автором. Варто підсумувати твердженням: “Брейкінг, локінг, папінг, апрок як танцювальні стилі, що існують у хіп-хоп культурі ≠ хіп-хоп танець – це суміш брейкінгу, локінгу, папінгу, апроку”. Більше того, Дж. Пабон підсумовує, що, об’єднання будь-яких стилів під одну танцювальну форму руйнує структуру кожного стилю і має негативні наслідки для танцювальної культури (Пабон, 1999).

Наступною вартою уваги роботою, яка присвячена дослідженню хіп-хоп танцю є монографія О. Плахотнюка та О. Середи “Хіп-хоп – танцювальна субкультура молоді” 2024 року. Автори ставлять за мету розглянути та описати історичні витоки, тенденції розвитку, популяризацію хіп-хоп танцю, а також звернути увагу на його присутність в українському мистецькому просторі. Автори розділяють монографію на дві частини, у першій з яких сфокусовано увагу на історичні аспекти становлення, розвитку хіп-хоп танцю та його інтеграцію в світовому та конкретно українському мистецьких просторах. Друга ж частина концентрується на роботі з хіп-хоп танцем в освітньому та хореографічному аспектах (Плахотнюк, Середя, 2024).

Перед тим як перейти до, безпосередньо, хіп-хопу, автор згадує культурно-історичні передумови, пов’язані з колонізацією африканських культур. Також згадує певні джазові напрямки танцю, які передували хіп-хопу, а саме лінді-хоп, бугі-вугі, твіст (Плахотнюк, Середя, 2024: 8–13).

Стосовно хіп-хоп танцю, автор характеризує його як вид і танцювальну систему технік масово-популярного синтезованого танцю в сучасній хореографії американсько-європейського

походження. В ньому поєднані різні стильові форми – вуличних, молодіжних танців хіп-хоп та його форми нью-стайл, електрик-бугі, брейк-данс, фанк, техно, хаус, ер-ен-бі (Плахотнюк, Серета, 2024: 16).

Варто звернути увагу, що монографія ставить за основну мету описати саме хіп-хоп танець, а не вуличні форми та/або напрямки в цілому. І хоч автори визначають хіп-хоп як окремий танцювальний стиль з глибинною історією (Плахотнюк, Серета, 2024: 26), то аналізуючи перший розділ монографії, можна зробити висновок, що хіп-хоп – це всього лиш суміш різних танцювальних стилів, які існували в хіп-хоп культурі. Не зважаючи на те, що усе ж згадуються деякі соціальні танці, що належать до лексики хіп-хоп танцю в різні періоди його розвитку, такі як “Running man”, “Cabadge patch”, “Harlem Shake”, “Nae Nae”, “Dougie” і т. д. (Плахотнюк, Серета, 2024: 30), дані соціальні танці, фундамент та принципи хіп-хоп танцю не розкриваються, натомість перелічуються згадки вуличних танцювальних стилів, що були сучасниками або ж передували хіп-хоп танцю, такі як: локінг, паппінг, брейкінг, електрик-бугі; поряд із цим згадуються клубні стилі танцю, такі як ваакінг та хаус, а також автор описує джаз-фанк як один із вуличних напрямків танцю, хоч піонери хіп-хоп культури, такі як Mr. Wiggles, Henry Link в цілому описують появу цього терміну як реакцію на використання в комерційній сфері вуличних форм танцю неналежним чином з наміром відділити “комерційну хореографію” від “вуличних танців” (Mr. Wiggles, 2011; Henry Link, 2018). Автор визначає цей стиль, опираючись на статтю власного авторства, в якій обидва терміни джаз-фанк та хіп-хоп не зустрічаються (Плахотнюк, 2017).

Стосовно брейкінгу як частини хіп-хоп культури, автори зазначають, що він існував вже наприкінці 60-х років ХХ століття, у вигляді нью-йоркського акробатичного стилю та лос-анджелівської пантоміми. Окрім того, що брейкінг як такий не існував до появи “брейків” у музиці внаслідок винаходу DJ Cool Herc до 1973 року, так і, як зазначає один з першопроходців, учасник Zulu Nation Cholly Rock, до 1975–1976 року тогочасні бі-бої, або ж ті, хто танцював рокінг, не спускались вниз, а танцювали суто зверху (Cholly Rock, 2025). Щодо джерел даного твердження, автори посилаються на вже проаналізовану вище статтю С. Колесник та Т. Волоха “Історія хіп-хоп культури та її еволюція” (Колесник, 2018: 16) і дане твердження не є згаданим у зазначених автором доступних джерелах.

Варто зазначити, що автори монографії використовують те ж саме твердження стосовно формування хіп-хоп танцю у сучасному вигляді завдяки Локотрону Джону та Шабладу через поєднання локінгу та паппінгу (Плахотнюк, Серета, 2024: 31). Посилання на джерело, на яке спираються автори також є недійсним. Оскільки дана згадка зустрічається при спробі українських науковців описати історію становлення хіп-хоп танцю вже не вперше, стало доцільним дослідити походження даної цитати. Окрім авторки Ольги Кемпі, яка зазначає даний текст дослівно, якщо перекладати на російську мову, дана згадка в схожому вигляді існує в статті 1996 року “BREAKDANCING BREAKDOWN – UK” авторства “Fluent-C, Suspense, Toze, and Zia”, яка, дослівно перекладаючи, звучить наступним чином: “Тим часом на Західному узбережжі багато лос-анджелеських банд також танцювали просто на вулицях, але кожна з них намагалася перевершити інші, демонструючи складніші й динамічніші виступи, усе ще під впливом кунг-фу. Чим «Uprock» був для ньюйоркців, тим «Locking» став для молоді Лос Анжелесу, що захоплювалася електро-бугі. Його започаткували Lockatron Jon і Shabba-Doo. Шабба також був відповідальним за знайомство ньюйоркців із «Popping», який багато хто вважає першим справжнім хіп-хоп-танцем. Дехто навіть заходить так далеко, що стверджує, ніби його виконували вже у 1969 році” (Fluent-C, Suspense, Toze, Zia: 1996). Аналізуючи дану цитату, варто зазначити, що стаття в більшості стосується подорожі стилю брейкінг з США до Великобританії. Також стаття підписана не як наукова, а як думка авторів. Окрім цього, якщо ж в кінцевому результаті цитата, що циркулює в аналізованих статтях походить з цієї, то можна простежити її суттєве викривлення та недоречне використання як підстави для опису формування танцювального стилю хіп-хоп.

В другій частині першого розділу автори описують присутність хіп-хоп танцю в кінематографічній сфері, а також фестивальний рух хіп-хоп культури у світі та Україні. Варто зазначити, що список охоплює доволі велику частину дійсних і масштабних фестивалів, які представляють хіп-хоп танець (Плахотнюк, Серета, 2024: 33–54).

Другий розділ автора присвячений педагогічній роботі викладача хіп-хопу з учнями. Автор пропонує роботу з імпровізацією, розвитком фізичних даних, емоційною складовою. Для розвитку танцювальних навичок автори звертаються до низки технік, таких як робота з ізоляціями різних частин тіла, стрибки, робота з музичністю та імпровізацією. Згодом автор переходить до

принципів джаз-танцю і роботи з ними. В процесі читання можна зробити висновок, що автор в процесі навчання хіп-хоп танцю застосовує саме методики викладання, притаманні джазовому танцю. Автор не зазначає, що специфікує свої заняття на основах, притаманні власне хіп-хоп танцю. В другій частині другого розділу описується педагогічна та постановочні складові роботи з хіп-хоп танцем. Можна зробити висновок, що описані методики, практики, прийоми є загально-новизнаними та ефективними в роботі з танцівниками сучасних напрямків, але не специфікуються на особливостях власне хіп-хоп танцю як самодостатнього стилю з власними принципами, основами. В кінці монографії міститься словник загально-хореографічних термінів, трактованих авторами (Плахотнюк, Серeda, 2024: 55–123)

Оскільки монографія О. Плахотнюка та О. Середи містить більший обсяг інформації відносно попередньо перелічених робіт, доречним є узагальнення її змісту в контексті розгляду власне хіп-хоп танцю. Дана монографія містить велику кількість інформації щодо хіп-хоп культури в цілому. Вуличний танець розглядається в різних аспектах: історичний, соціальний, мистецький, педагогічний аспекти. Частина інформації допомагає зрозуміти витoki культури хіп-хоп, її розповсюдження по світу, ознайомлює зі значною кількістю танцювальних стилів, притаманних хіп-хоп культурі. Водночас в роботі присутня значна кількість протиріч конкретно хіп-хоп танцю як стилю. В більшості він інтерпретується як суміш його стилів-сучасників, а не як стиль з власною історією, принципами, лексикою. Хіп-хоп танець вживається водночас як парасолька для інших стилів, так і стиль який є під парасолькою цих же стилів. Іншими словами: Хіп-хоп танець – це суміш електрик бугало, папінгу, локінгу, брейкінгу і т.п. Водночас хіп-хоп танець входить до складових брейкінгу.

Наступним вартим огляду розкриттям хіп-хоп танцю є його згадка в підрозділі “Молодіжні танці як простір для творчої реалізації особистості” авторства А. Журавльової, який є складовою навчального посібника “Сучасний танець. Основи теорії і практики” 2016 року. Підрозділ авторка розділяє на дві частини, першу з яких присвячує вуличним стилям танцю, включаючи туди папінг, локінг, хіп-хоп, брейкінг; у другій же частині авторка описує клубні танцювальні стилі, включаючи хаус, вогінг, вакінг і т.п. (Журавльова, 2016: 150–168).

Оскільки хіп-хоп танець відноситься до вуличних стилів танцю, варто розібрати визначення

як хіп-хопу, так і вуличних танців, що пропонує автор. Щодо вуличних танців, автор визначає їх як “сукупність стилів, які народилися на вулиці на початку 70-х років ХХ століття у молодіжному середовищі. Це бібоїнг (*англ. B-Boying, Breaking*), папінг (*англ. Poppin'*), локінг (*англ. Locking*), хіп-хоп (*англ. Hip-Hop*)”. Хоч і можна побачити, що авторка не вказала не вірної інформації, як такої, але можна звернути увагу на те, що визначення не охоплює таких аспектів:

– Місце зародження. Вуличні стилі танцю, а саме ті, що згадуються автором і традиційно сприймаються як вуличні, сформувались у Сполучених Штатах Америки. Дане уточнення дозволяє уникнути викривлень у сприйнятті стилю, який розповсюджується в інших культурних та національних середовищах, має певні зміни у своєму відображенні через культурні обумовленості, а внаслідок неповноцінного чи викривленого сприйняття інформації, що стосується канонно сформованих стилів танцю (Price, 2009: 32–34).

– Період зародження. Даний період охоплює формування всіх названих стилів, окрім хіп-хоп танцю. Поняття хіп-хоп танцю, яке трактується автором, за словами його піонерів-першопроходців сформувалось у 80-х роках ХХ століття, а формування нових напрямків хіп-хоп танцю можна прослідкувати й періодами пізніше. До прикладу, танці, що формувалися під музику Далласу, Кранк музики, гангста репу з Мемфісу, лайтфїт і т.п. (ATL Style: The Study Of Fire pt1; Dallas Dont Dance We Boogie PT.1 of 5 Directed by Kang Bear; Youtube: Lock In: A Litefeet Story (Litefeet documentary); Memphis Movement – Jookin: The Urban Ballet *FULL FILM*).

- Обмеження по стилях. Хоча названі стилі дійсно відносяться до форм вуличного танцю, закрити його як вичерпний список може справити враження в належності лише цих стилів до напрямків вуличного танцю. Такі стилі як електрик-бугі, татінг, тоймен, крамп, клоунінг, вейвінг і не тільки є доречним також внести в цей список, тож сюди доречно було б внести згадку про невичерпність даного переліку (Price, 2009: 34).

З одного боку, формулювання визначення за допомогою слова “суміш”, складає враження, що хіп-хоп танець будується на принципах, на яких будується кожен зі згаданих стилів танцю, і забирає в слова “стиль” певну автономію та розуміння, що хоч хіп-хоп танець і включає базові рухи, техніки з папінгу, локінгу чи брейкінгу, але стиль має свою форму, канони, цінності, основу.

З іншого боку, лаконічне та обмежене формулювання терміну дає можливість людям без або з

початковим рівнем знань про вуличні стилі танцю “лаконічну картину” явища. Щодо хіп-хоп танцю, авторка визначає хіп-хоп як танцювальний стиль, що формувався в період з 1982 по 1986 років. Стиль був сумішшю папінгу, локінгу, брейкінгу, нью-йоркських клубних танців тієї пори “social party dance” (Журавльова, 2016: 157).

Все ж, варто віддати належне, що автор згадує, що хіп-хоп танець включає в себе набір соціальних танців того періоду з Нью-Йорку, що вже дає стилю певних самостійних ознак, згадує певні передумови до формування стилю, а також розділяє хіп-хоп танець та брейкінг як два повноцінні стилі. Хоч, описуючи хіп-хоп танець, автор не надає принципи чи основи, на яких він будується, автор згадує першопроходців-піонерів хіп-хоп танцю, таких як Буда Стретч, Генрі Лінк, а також посилається на документальний фільм “Wreckin` Shop”, який дозволяє від цих же піонерів і не тільки дізнатися більше про стиль. Згодом автор звертає увагу на розповсюдження та популяризацію хіп-хоп танцю з часом у світі (Журавльова, 2016: 157).

Оскільки в вищеперерахованих роботах немає об’єднуючого фактору, чіткого визначення хіп-хоп танцю, доречно порівняти визначення, дане хіп-хоп танцю з визначеннями, які надають піонери даного напрямку.

Буда Стретч (*англ. Buddha Stretch*) зазначає, що “Хіп-хоп танець є соціальним танцем (*англ. Social dancing*) або танцем вечірки (*англ. Party Dancing*). Ви берете соціальні танці і спонтанно їх міксуєте. Називається це хіп-хоп танцем через те, що танець виконується саме під хіп-хоп музику. Люди люблять робити з хіп-хопу парасольку для всіх вуличних стилів, таких як локінг, паппінг, бі-боїнг, але ці стилі мають зовсім окрему історію” (Буда Стретч, 2009).

Також Буда Стретч розповідає, яким чином він із своєю командою сформував принципи, на які спирається хіп-хоп танець, беручи за основу трек авторства Vaughan Mason & Stew “Bounce, Rock, Skate, Roll” і надаючи хіп-хоп танцю саме такої характеристики. На запит інтерв’юера пояснити визначення хіп-хоп танцю, Буда Стретч відповідає: Хіп-хоп танець – одна з форма, що відтворює (хіп-хоп) культуру і в цій формі ви використовуєте “bounce”, “rock”, “skate” “roll”. Але дані техніки ви використовуєте, спираючись саме на хіп-хоп музику, так як саме вона, визначає, як ви будете їх танцювати (Буда Стретч, 2020).

Генрі Лінк (*англ. Henry Link*), один із першопроходців хіп-хоп танцю, під час проведення майстер-класу в танцювальній студії “02 Dance

Studio” в Австралії, роз’яснює певні суперечності, які виникають між представниками брейкінгу та хіп-хоп танцю стосовно «права на іменування» себе хіп-хоп танцівником. Першим аргументом Генрі Лінк вказує, що брейкери вживалися лише на брейки в треці, (ймовірно порівнюючи з тим, хіп-хоп танець же танцюється під цілий хіп-хоп трек). Другим – ставлячи риторичне запитання: “Що ви робили перед тим як танцювати в партері? (перезфразовано фразу – «hit the floor»)” (Генрі Лінк, 2018). Ймовірно, маючи на увазі той самий rock dance, з якого виник брейкінг і потім доповнився акробатичними та іншими, характерними брейкінгу елементами й зсунувши rock dance на другорядний план.

В іншому інтерв’ю-документальному фільмі Буда Стретч і також піонер хіп-хоп танцю Генрі Лінк зазначають, що дійсно представники брейкінгу, папінгу, локінгу під час спаду популярності їх стилів поверталися на вечірки, на яких грала саме хіп-хоп музика. Елементи, якими володіли танцівники проявлялися, спонтанно міксувалися. Але ті ж самі брейкінг, паппінг, локінг формувались з соціальних танців. Відповідно танцівники повернулися до них, але вже під інше звучання. Окрім того, на вечірках здебільшого грала хіп-хоп музика. Хіп-хоп танець відділяється від брейкінгу, по тій причині, що брейкінг танцювали під брейки з фанкових, сальса, рок-записів, але щодо хіп-хопу, то коли танцювали танець “The Wop”, то його танцювали під хіп-хоп запис В-Fats під назвою “Do the Wop”, так само “Happy Feet” танцювали під Doug E. Fresh “The Show”... І коли ж лунав трек, для якого характерний певний танець (рух), то танцювали саме його, а вже згодом додавали до нього певні кроки, зміни (Буда Стретч, Генрі Лінк: 2018).

Подібну історію про перехід від брейкінгу до хіп-хоп танцю розповів у інтерв’ю один з першопроходців – Лус Джоїнт (*англ. Loose Joint*), доповнюючи тезу ще одним із перших танцювальних хіп-хоп рухів, що відтворювався у відеокліпі виконавця Joeski Love “Pee Wee Dance”. Також Лус Джоїнт доповнює, що однією з ознак популяризації саме хіп-хоп танцю був їх супровід у перформансі реперів танцівниками хіп-хоп танцю (Лус Джоїнт, 2020).

Звідси можна зробити висновок, що хіп-хоп танець не має єдиного чіткого свого визначення серед його першопроходців-представників. Це можна пояснити фактором того, що він не створювався однією людиною чи командою, а формувався всередині культури, неоднорідного середовища під впливом різноманітних факторів, протягом

тривалого періоду часу, а не «в якусь конкретну мить». Все ж, не зважаючи на певну «різноплановість думок стосовно хіп-хоп танцю», можна зробити висновок, що хіп-хоп танець:

- є повноцінним стилем зі своєю історією;
- має принципи, канони, на яких будується;
- має свою лексику, з якої складається;
- продовжує розвиватися під впливом розвитку власне хіп-хоп культури, елементом якої є танець.

Наступною проаналізованою публікацією є авторський довідник “Hip-hop guide” твій путівник у світі hip-hop dance» авторства Володимира Образцова (Образцов, 2024) під псевдонімом “Vobr”, представника хіп-хоп танцю в Україні, викладача та співзасновника Творчої академії “BLAZE”. Доречно зазначити, що довідник є авторським і не проходив через офіційну редакцію та видавництва, відповідно був написаний та роздрукований власними силами автора.

Довідник має всього 22 сторінки і поділений на 6 відповідних частин. Автор подає у кожній частині ту чи іншу лексику в хіп-хоп танці, залежно від місця та часу її зародження. Так, автор пропонує такі розділи: “80-S&90-S”, “DALLAS BOOGIE”, “JOOKIN’”, “LITE FEET” “B-MORE&NEW JERSEY”, “UK&NY DRILL” (Образцов, 2024: 3–22). На початку кожного розділу автор надає власно сформовану узагальнену інформацію про форму, місце та час її появи, стиль музики, під який з’явився та танцюється стиль. Далі автор пропонує для ознайомлення у вигляді списку назви танцювальних рухів, притаманні стилю. У всьому довіднику згадані понад 220 назв танцювальних рухів. В кінці ж кожного розділу згадує саме музичних виконавців-представників стилю музики, під який танцюється форма.

Сам довідник не перелічує джерела, які автор згадує. Але за пошуковим запитом можна знайти конкретну інформацію на відповідних ресурсах у відкритому доступі. З досвіду автора поточної статті, при запиті про допомогу знайти той чи інший танцювальний рух, згаданий в довіднику, автор ділиться посиланням на першоджерело того чи іншого танцю (Образцов, 2024).

Також варто звернути увагу на авторський довідник “FREESTYLE HIP HOP”, написаний Д. Машиністовим із псевдонімом Mitia (Машиністов, 2025), викладачем, танцівником, організатором освітньо-культурних подій, присвячених хіп-хопу та хаусу, а також засновником танцювальної школи “True”.

На відміну від попередніх видань, цей довідник зосереджується конкретно на імпровізаційній формі вираження хіп-хоп танцю, тобто фрістайлі.

Разом з основним довідником автор включає додаток із джерелами, на які посиляється, зокрема діячів хіп-хоп танцю, документальні фільми та літературу, а також звернення до читача із основним закликом до поваги, дослідження та розповсюдження цінностей хіп-хоп культури.

В публікації розміщені визначення основних принципів, на яких будується хіп-хоп фрістайл, такі як: bounce, rock, party/social dances, skate, roll, wave, hop/pause/direction/slide/pose, threading, а також надається перелік інших технік, які використовуються в танці, але не складають основу хіп-хоп фрістайлу (Машиністов, 2025).

У спілкуванні автор також зазначає, що все ж говорячи конкретно про основи, на яких тримається хіп-хоп, то вважає ними перші три поняття, решта ж ідуть як складові соціальних танців та танців вечір (англ. *social&party dances*) (до прикладу техніка “skate” є частиною соціального танцю “Runing Man”), а також є інструментами розвитку хіп-хоп танцю без порушення його автентичного прояву. При цьому bounce та rock є елементами, які наповнюють соціальні танці грувом, притаманному саме хіп-хоп танцю. А робота зі всіма переліченими елементами, спираючись на грув (що виражається саме завдяки баунсу та року) дозволяє розвивати креативність у танці, не відходячи від основоположних ознак його форми і атрибутів, тобто від хіп-хопу.

Окрім конкретних танцювальних термінів, автор згадує, і разом з тим дає визначення (спираючись, у свою чергу, на тих чи інших діячів хіп-хоп культури) явищам, які супроводжують танець, а саме: “jam, cypher, dance criteria in battle, groove”.

Варто відмітити, що автор акцентує увагу саме на танцювальних формах хіп-хопу у Нью-Йорку та, спираючись на творчий досвід танцівника Esolo, виділяє наступні такі форми: брейкінг, фрістайл хіп-хоп, харлем шейк, лайт фіт, дріл танець. В кінці довідника автор наводить перелік понад 60-ти танцювальних рухів, а саме Social/Party Dances, включаючи туди танцювальні рухи як з Нью-Йорку, до прикладу, “Steve Martin, Party Machine, All in” так і з інших локацій існування хіп-хоп танцю – “Wu-Tang, Nae-Nae, Dougie” (Машиністов, 2025: 14).

Висновки. Підводячи підсумок, варто звернути увагу на очевидну і широку неоднорідність інформації стосовно такого явища як хіп-хоп танець у науковому просторі України. Серед іншого достатньо легко помітити такий фактор як відсутність верифікації достовірності тих чи інших джерел, на які посиляються автори. Викривленість інформації з першоджерела, або, навіть, її цитування при-

водить до ще більшої викривленості в наступній роботі, де наведена цитата з попередньої публікації. Тому доцільним буде зазначити, що знання щодо тих чи інших історичних подій, які стосуються хіп-хоп танцю, варто добувати, спираючись на безпосередніх учасників цих подій. У зв'язку з таким положенням речей виникає закономірне питання: Чим саме спричинена тенденція не опиратися на першоджерела? Скоріше за все, відповідаючи на поставлене питання, доцільно виокремити такі ймовірні, та далеко не єдині причини: відсутність знань в авторів наукових робіт про наявність тих чи інших записів, що містять у собі інформацію від першоджерел, а також відсутність

бажання їх використовувати через упередження про «неакадемічний вигляд».

З іншого боку, можна спостерігати зацікавленість як представників наукової діяльності, так і діячів-практиків хіп-хоп танцю щодо висвітлювання, публікування, поширення теоретичних знань в освітньо-науковому просторі. Не зважаючи на згадані у публікаціях неточності, надана інформація (у своїй сукупності) переконливо дає часткове неупереджене уявлення про хіп-хоп культуру та танець, що відіграє певну просвітницьку роль у поширенні даного мистецького явища. Однак, залишається важливим перевіряти достовірність використаних авторами джерел, аби уникнути дезінформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігус О., Герц І., Маншилін О., Кондратюк Д., Мова Л., Журавльова А., Донченко Н., Батєєва Н. Сучасний танець. Основи теорії і практики. Київ : Ліра-к, 2016. 264 с.
2. Колесник С. Волох Т. Історія хіп-хоп культури та її еволюція. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. №21. Том 2. С. 15–19. DOI:10.24919/2308-4863.2/21.167221
3. Машиністов (Mitia) Д. Довідник. Freestyle Hip Hop. Хмельницький : б/в (самовидав.), 2025, 15 с.
4. Міщенко А. Розвиток сучасного танцю в Україні в контексті світових тенденцій. *«Виклики та перспективи формування зростаючої особистості у повсякденній реальності» Матер. всеукр. наук.-практ. конф. 26.05.2023 р.* Київ-Біла Церква : Інститут проблем виховання НАПН України КНЗ КОР «КОІПОПК» 2023. С. 82–86. URL: <https://eir.kristti.com.ua/storage/app/uploads/public/674/ef9/ee8/674ef9ee80e90069789359.pdf#page=82>
5. Образцов В. Hip-Hop Guide. Твій путівник у світі Hip Hop Dance. Київ : б/в (самовидав.), 2024, 22 с.
6. Пастухов О. Хіп-хоп: характерні особливості та вплив на сучасну хореографію. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2024. №1. С. 291–295. DOI: 10.32461/2226-3209.1.2024.302089
7. Плахотнюк О. Дослідницькі горизонти хореографічного мистецтва України. *Зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. «Хореографічна освіта і мистецтво України в контексті Європейських та світових тенденцій».* (Київ, 21–22 квітня 2017 р.). Київ : КНУКіМ, 2017 С. 68–74.
8. Плахотнюк О., Серета О. Хіп-хоп – танцювальна субкультура молоді. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 144 с.
9. Christopher Cole Gorney Hip Hop Dance: performance, style and competition, thesis., 2009. 41 с. URL: <https://files01.core.ac.uk/download/pdf/36684774.pdf>
10. Emmett G. Price III. Hip hop culture, Santa Barbara, Ca. ABC CLIO, 2006, 348 с. URL: <https://archive.org/details/hiphopculture0000pric/page/n1/mode/2up>
11. Fluent-C, Suspense, Toze, and Zia. The Bomb Hip-Hop Magazine Issue #46. (квітень/травень 1996): Вебсайт. URL: https://www.globaldarkness.com/articles/breakdancing_breakdown.htm? (дата звернення: 29.03.2026)
12. Pabon J. Physical Graffiti (The History of Hip Hop Dance). Rock-N-Roll Hall of Fame. 1999: Вебсайт. URL: <https://hiphopandpolitics.com/2011/02/27/physical-graffiti-the-history-of-hip-hop-dance/> (дата звернення: 29.03.2026)
13. ATLStyle:TheStudyOfFirept1. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UGcY0qKdfBc&t=2092s> (дата звернення: 29.03.2026)
14. Buddha Stretch Interview (Part 1) “Why Hip hop”, “What is hip hop and “Hip hop nowadays”. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Tq7GIRJEKTe&t=783s> (дата звернення: 29.03.2026)
15. Buddha Stretch – Elite Force Crew – defines REAL Hip Hop Dance. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4iflXfMr78w> (дата звернення: 29.03.2026)
16. Dallas Dont Dance We Boogie PT.1 of 5 Directed by Kang Bear. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=i9764HLZ0eU> (дата звернення: 29.03.2026)
17. Full Interview With Loose Joint Via WRAP.fm – Pt. 2. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RvvBckefGzA&t=1148s> (дата звернення: 29.03.2026)
18. Lock In: A Litefeet Story (Litefeet documentary). *Youtube*: Вебсайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=zs_gP_bbC8g&t=3s (дата звернення: 29.03.2026)
19. Memphis Movement – Jookin: The Urban Ballet *FULL FILM*. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Xtd50Z9bxc> (дата звернення: 29.03.2026)
20. Mr Wiggles talks about Street Dance history at MTV Gdansk Dzwiga Muze Festival 2011 in Poland ½. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ygvB2VHXaCw> (дата звернення: 29.03.2026)
21. Must watch – Henry Link explains Hip Hop dance and urban choreography – Elite Force Crew. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=s0bGH11KxAI&t=535s> (дата звернення: 29.03.2026)
22. New School Dictionary ft Buddha Stretch, Henry Link & Caleaf Sellers. *Youtube*: Вебсайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_yX6H5o1OyU (дата звернення: 29.03.2026)
23. The official documentary... How the Bronx Created Hip Hop. *Youtube*: Вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PyfQtHVEhEk&list=WL&index=20&t=1819s>. (дата звернення: 29.03.2026)

REFERENCES

1. Bihus, O., Herts, I., Manshylyn, O., Kondratiuk, D., Mova, L., Zhuravlova, A., Donchenko N., Batieieva N. (2016). Suchasnyi tanets. Osnovy teorii i praktyky [Modern Dance. Basics of theory and practice] Kyiv : Lira-K. 264. [in Ukrainian].
2. Kolesnyk, S., & Volokh, T. (2018). Istoriiia khip-khop kultury ta yii evoliutsiia [History of Hip Hop culture and its evolution] Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. № 21. T. 2. 15–19. URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/21_2018/part_2/5.pdf [in Ukrainian].
3. Mashynistov (Mitia), D. (2025). Dovidnyk. Freestyle Hip Hop [Handbook. Freestyle Hip Hop] Khmelnytskyi : b.v. (samovydav). 15. [in Ukrainian].
4. Mishchenko, A. (2023). Rozvytok suchasnoho tantsiu v Ukraini v konteksti svitovykh tendentsii [Development of modern dance in Ukraine in the context of worldwide tendencies] Vyklyky ta perspektyvy formuvannia zrostaiuchoi osobystosti u povoiennii realnosti: materialy vseukr. nauk.-prakt. konf. (Kyiv–Bila Tserkva, 26 travnia 2023 r.). Kyiv–Bila Tserkva : Instytut problem vykhovannia NAPN Ukrainy; KNZ KOR “KOIPOPК”. 82–86. URL: <https://eir.kristti.com.ua/storage/app/uploads/public/674/ef9/ee8/674ef9ee80e90069789359.pdf#page=82> [in Ukrainian].
5. Obratsov, V. (2024). Hip-Hop Guide. Tvii putivnyk u sviti Hip Hop Dance [Hip-Hop Guide. Your guide in the world of Hip Hop Dance] Kyiv : b.v. (samovydav). 22. [in Ukrainian].
6. Pastukhov, O. (2024). Khip-khop: kharakterni osoblyvosti ta vplyv na suchasnu khoreografiu [Hip Hop. Hip-hop: characteristics and influences on modern choreography] Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv : nauk. zhurnal. № 1. 291–295. DOI: 10.32461/2226-3209.1.2024.302089 [in Ukrainian].
7. Plakhotniuk, O. (2017). Doslidnytski horizonty khoreografichnoho mystetstva Ukrainy [Research horizons of choreographic art in Ukraine] Khoreografichna osvita i mystetstvo Ukrainy v konteksti yevropeiskykh ta svitovykh tendentsii : zb. materialiv vseukr. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 21–22 kvitnia 2017 r.). Kyiv : KNUKiM. 68–74. [in Ukrainian].
8. Plakhotniuk, O., & Sereda, O. (2024). Khip-khop – tantsiuvalna subkultura molodi [Hip-Hop – dance subculture of the youth]. Lviv : LNU im. Ivana Franka. 144. [in Ukrainian].
9. Gorney Christopher Cole. (2009) Hip Hop Dance: Performance, Style and Competition : thesis. 41. URL: <https://files01.core.ac.uk/download/pdf/36684774.pdf>
10. Price Emmett G. III., (2006). Hip Hop Culture. Santa Barbara, CA : ABC-CLIO. 348 s. URL: <https://archive.org/details/hiphopculture0000pric>
11. Fluent-C. Breakdancing Breakdown – UK. The Bomb Hip-Hop Magazine. Issue #46 (April–May 1996). URL: https://www.globaldarkness.com/articles/breakdancing_breakdown.htm
12. Pabon J. (1999) Physical Graffiti (The History of Hip Hop Dance). Rock-N-Roll Hall of Fame.. URL: <https://hiphopandpolitics.com/2011/02/27/physical-graffiti-the-history-of-hip-hop-dance/>
13. ATL Style: The Study of Fire. Pt. 1. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UGcY0qKdfBc>
14. Buddha Stretch Interview (Part 1): “Why Hip Hop”, “What Is Hip Hop”, “Hip Hop Nowadays”. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Tq7GIRJEKTe>
15. Buddha Stretch – Elite Force Crew – Defines Real Hip Hop Dance. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4iflXfMr78w>
16. Dallas Don’t Dance We Boogie. Pt. 1 of 5 / directed by Kang Bear. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=i9764HLZ0eU>
17. Full Interview with Loose Joint via WRAP.fm. Pt. 2. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RvvBkefGzA>
18. Lock In: A Litefeet Story (Litefeet Documentary). YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=zs_gP_bbC8g
19. Memphis Movement – Jookin: The Urban Ballet. Full Film. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Xtxd50Z9bxc>
20. Mr. Wiggles Talks about Street Dance History at MTV Gdansk Dzwiga Muze Festival 2011 (Poland). YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ygvB2VHXaCw>
21. Henry Link Explains Hip Hop Dance and Urban Choreography – Elite Force Crew. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=s0bGH11KxAI>
22. New School Dictionary ft. Buddha Stretch, Henry Link & Caleaf Sellers. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_yX6H5o1OyU
23. The Official Documentary: How the Bronx Created Hip Hop. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PyfQtHVehEk>

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

